

Austmarka historielag
v/ leder John Larsen

Granli historielag
v/ leder Astrid E. Kristiansen

Miljødirektoratet
Pb 5672 Torgarden
7485 Trondheim
Att. Mari Lise Sjong

Austmarka, 09.12.2024

INNSPILL PÅ BJÖRNETJÄRNSBERGET, EDA KOMMUNE.
MILJØDIREKTORATET: SAK 2021/ 13525. ESPOO-SAK

Bakgrunn:

Ønske om innspill, Björnetjärnsberget vindkraftverk i Eda kommune, Sverige.
Søknad om og konsekvensutredning for 17 turbiner med maksimal høyde på 300 meter.

Innledningsvis:

I forbindelse med høring på melding Björnetjärnsberget vindkraftpark i 2022 ble følgende oppgitt; *Miljødirektoratet har mottatt varsel om planer for Björnetjärnsberget vindkraftverk i Eda kommun i Värmland i Sverige, ca. 8 km fra grensen til Norge.* Vi legger denne avstanden til grunn.

Planene om etablering av vindindustri i Björnetjärnsberget, Eda kommune medførte et stort engasjement og stor motstand blant allmennheten, lag og foreninger på begge sider av riksgrensen. Dette etter at planene ble kjent og etter gjennomført høring på meldingen våren 2022. Granli historielag uttalte seg den gang om planene; melding med forslag til konsekvensutredning. Vi tillater oss å be Länsstyrelsen i Örebro om å lese uttalelsen i sin helhet.

[file:///C:/Users/47979/Downloads/H%C3%B8ringsinnspill%20Granli%20historielag%20-Bj%C3%B6rnetj%C3%A4rnsberget%20-%207.3.%20pdf%20\(6\).pdf](file:///C:/Users/47979/Downloads/H%C3%B8ringsinnspill%20Granli%20historielag%20-Bj%C3%B6rnetj%C3%A4rnsberget%20-%207.3.%20pdf%20(6).pdf)

Austmarka historielag kjenner innholdet i Granli historielags uttalelse som legges til grunn for dette innspillet. Austmarka historielag og Granli historielag ønsker å sende en felles uttalelse på søknaden og konsekvensutredningen.

Vi vil på det sterkeste anmode Länsstyrelsen i Örebro om:

- å avslå søknaden fra Björnetjärnsberget Vindpark AB, om å etablere vindkraftverk på og ved Björnetjärnsberget i Eda kommune. Om å bygge inntil 17 turbiner, inntil 300 meter høyde på det 1200 hektar store området.
- Alternativt ber vi om at Länsstyrelsen utsetter behandling av søknaden på grunn av mulige kumulative effekter grunnet flere ønsker om samt pågående arbeid for etablering

av vindindustri også i andre områder utpekt i Eda, Arvika og Årjäng kommuners vindbruksplaner.

Vi ser ingen grunn til at utbygger skal bygge et svært kostbart prosjekt for uregulerbar kraft som er avhengig av balansekraft, et prosjekt som svært mange ikke ønsker skal etableres. Et prosjekt med store negative konsekvenser for mennesker og for dyr, biologisk- og naturmangfold, kulturmiljø og kulturlandskap, livskvalitet, fysisk og psykisk helse, og godt naboskap for å nevne noe. Tap av natur er like kritisk som klimakrisen, bit-for-bit-nedbygging av naturen må stanses!

Vi ber myndighetene og alle andre om å erstatte ordet vindpark med vindindustri. Det dèt dette dreier seg om, industrialisering av store naturområder.

Som 2 av 4 historielag i Kongsvinger kommune og med grense til Eidskog kommune er vi opptatte av å gjenfinne, dokumentere, gjenopprette og sikre historien fra tidligere generasjoner for nåtiden og for fremtidige generasjoner. I henhold til styrevedtak i både Austmarka historielag og Granli historielag sendes det et felles innspill fra historielagene på de ovenfor nevnte planene. Lagene har til sammen ca 950-1000 betalende medlemmer.

Presentasjon. Granli Historielag, org.nr: 911857669

Granli Historielag er en organisasjon etablert i 1999 og har i dag ca 150 betalende medlemmer. Medlemmer med særlig interesse for kultur- og lokalhistorie knyttet til tre gamle skolekretser i Kongsvinger kommune. En av flere nabokommuner til Eda. Historielaget samarbeider med Anno Museum i tillegg til historielagene i nabokommunene Eidskog, Odal og Solørkommunene. Historielaget har blant annet som formål i samarbeid med organisasjoner og enkeltpersoner:

- *samle sagn og all slags muntlig tradisjon om liv og arbeid, sed og skikk fra gamle tider.*
- *registrere og merke gammel bosetting og veier (stier).*
- *verne om kulturminner og være aktiv i arbeidet med å restaurere og merke slike.*

Det historielaget er opptatt av, søker frem og dokumenterer, ønskes bevart og videreført til vår og kommende generasjoner. Et arbeid som gir mening for de som bidrar og deltar, hvor en av gevinstene er økt livskvalitet i tillegg til at man gjør noe nyttig og viktig.

Presentasjon. Austmarka Historielag, org.nr: 971291443

Austmarka Historielag ble etablert i 1977 og har i dag 800 medlemmer, flere med skogfinsk opphav. Vårt formål kommer frem i vedtektenes paragraf 2: *Austmarka Historielag har til formål å verne om kulturminner på Austmarka og spre kunnskaper om bygdas historie.*

Om laget <https://www.austmarkahistorielag.no/index.php/om-laget> Et utdrag fra teksten:

Historielaget arrangerer turer og vandringer.

Vi tar gjerne imot gjester fra nær og fjern og sørger for at disse blir guidet i historielagets samlinger og bygdas og Finnskogens historie. Slektsforskning er naturlig en del av lagets oppgaver.

Siden bygda er en del av Finnskogen ser vi det som en viktig oppgave å ta vare på den skogfinske kulturen. Det var derfor naturlig for oss å takke ja til å bli en del av sammenslutningen Norsk Skogfinsk Museum da tilbudet kom i 2005.

Felles for begge lagene er at mye av vårt dugnadsarbeid, vår søken etter kunnskap utføres ute i «felten»; vandring i skog, mark og fri natur. Gjennom historielagets arbeid og ekskursjoner/turer oppleves en tilhørighet, et fellesskap som har stor verdi for svært mange. Man får kunnskap om ulike verdier fra fortiden som sikres for fremtiden. Vår kunnskap, våre funn og erfaringer fremstår «som brikker i et større puslespill.»

Björnetjärnsberget vindkraftanlegg. Om Pilgrimsleden – Glåmdalsleden, org.nr: 931 436171

Glåmdalsleden ble beskrevet inngående i 2022. Det synes imidlertid som leden trenger ytterligere presentasjon.

Det er opprettet en felles organisasjon for arbeidet med Glåmdalsleden. På norsk side av riksgrensen samarbeider følgende kommuner om prosjektet: Eidskog, Kongsvinger, Grue, Åsnes og Våler. I alt 7 historielag deltar, der formålet er å arbeide for kunnskap om pilegrimsvandringene og tilrettelegge vandringen for pilegrimene. Traseen er godkjent av Innlandet fylkeskommune.

Austmarka og Granli historielag ser nødvendigheten av å informere utbygger Björnetjärnsberget Vindpark AB/Cloudberry, myndigheter og andre, informasjon som er viktig å ha med i prosessene videre:

Vi ønsker å presisere at Pilegrimsleden og Glåmdalsleden utgjør en strekning av en og samme led. Deler av en historisk led pilegrimer fra sør i Europa i flere århundrer har vandret langs og med Nidarosdomen, Trondheim, Norge som mål.

I vårt område er det mulighet for å vandre videre Pilgrimsleden/Glåmdalsleden nordover til Trondheim enten via Gudbrandsdalsleden eller Østerdalsleden.

Foto: Privat. Viser deler av målet for pilegrimsvandringen, Nidarosdomen, her vestfronten.

Hva er en pilegrim?

Definisjon av ordet pilegrim (<https://snl.no/pilegrim>): *En pilegrim er en person som av religiøse grunner reiser til et sted som i vedkommende religion blir ansett for hellig. Motivasjonen kan være takknemlighet kombinert med et løfte om å tilbe en guddom eller helgen der, eller et ønske om å få del i stedets spesielle velsignelse.*

Det kan synes som at leden og dens betydning er ukjent for eller bagatelliseres av utbygger. At Cloudberry/ Bjørnetjärnsberget Vindpark AB har oversett eller utelatt opplysninger om Pilegrimsleden – Glåmdalsleden- Østerdalsleden som ble omtalt i Granli historielags innspill. At utbygger ikke kjenner historien bak eller har forståelse for viktigheten av leden. Arbeidet med leden på begge sider av riksgrensen har over år krevd mye ressurser. Vi velger derfor å gjenta deler av tekst fra innspillet sendt 2022. Dette for å presisere at en utbygging av Bjørnetjärnsberget vil påvirke og kunne få konsekvenser for ønske om å gå pilegrim, ønske om å

gå langs leden. At målet om å utvikle pilegrimsledens potensial som et lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt reiselivsprodukt og gjennom å få flere til å gå, både lokale vandrere og de som går over lengre strekninger.

Det finnes flere etablerte vandringsleder i nærheten av planområdet. Kyrkleden er blant disse og vil bli påvirket negativt av en vindindustriutbygging.

Fra Granli historielags innspill datert 10.3.2022 side 4:

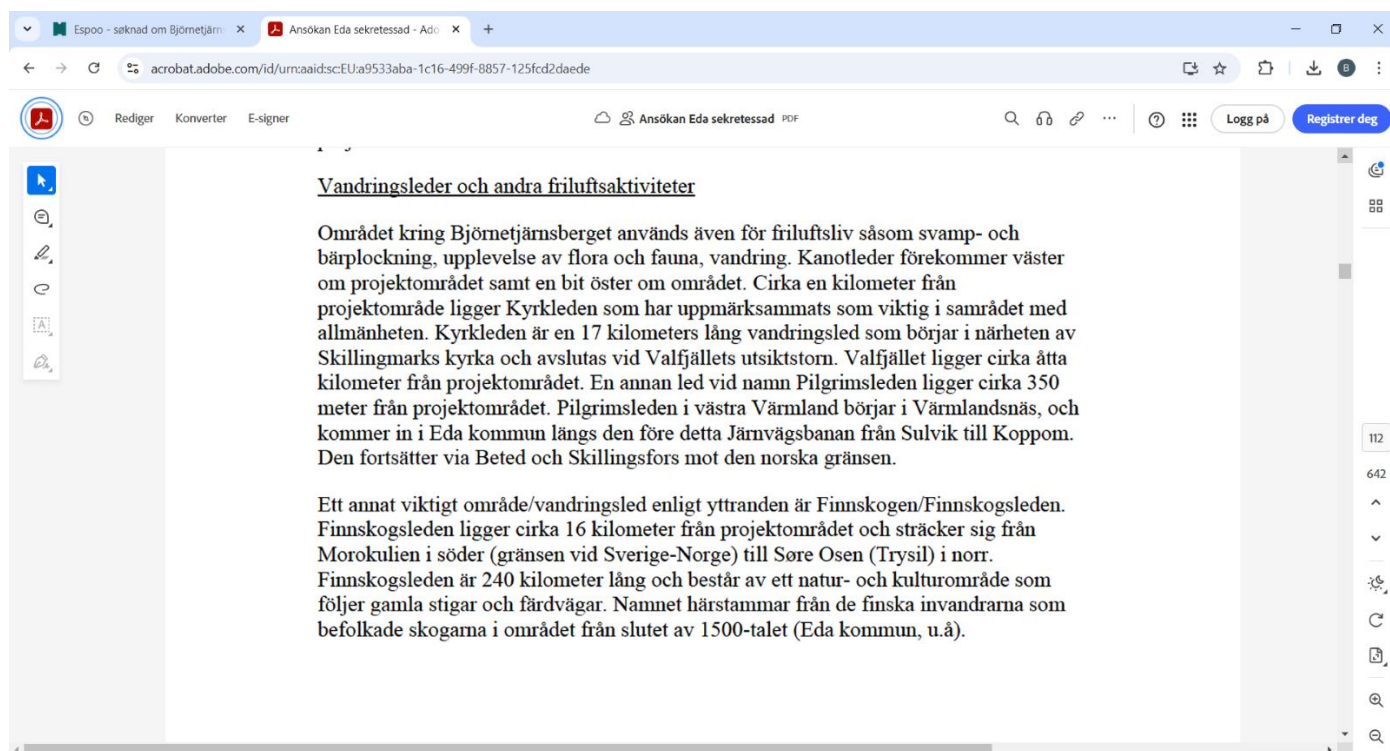
Pilgrimssatsingens plattform-strategi for pilgrimssatsing 2012, s 9, sitat: I november 2012 ble det vedtatt en felles statlig strategi for pilegrimssatsingen. Strategien ble fastsatt av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Kulturdepartementet, Landbruk og matdepartementet, Miljøverndepartementet og Nærings- og handelsdepartementet. Spekteret av departementer bak denne strategien illustrerer bredden i interesser og perspektiver knyttet til den statlig satsing på å utvikle pilegrimsledene. Det overordnede målet i strategien er: «Pilegrimsleden skal gi mulighet for vandring gjennom et landskap som er rikt på natur-, kulturarv- og kulturopplevelser. Den skal tas vare på som en viktig del av den europeiske kulturarven og gi et unikt møte med norsk natur, kulturminner, kultur, tro og mennesker. Strategien skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs leden gjennom økt bruk av den.» Pilegrimssatsingen skal innrettes slik at den bidrar til å oppfylle sentrale målsettinger på samfunnsområdene miljø, næring, kirke og kultur. Videre heter det: Ambisjonen i strategien er at satsingen skal bidra til formidling av pilegrimstradisjonen, kulturminner, kulturarv, natur og landskap, friluftsliv og fysisk aktivitet, utvikling av næringsvirksomhet, bærekraftig reiseliv og levedyktige distrikter langs ledene.

Målet er å utvikle pilegrimsledenes potensial som et nasjonalt og internasjonalt reiselivsprodukt, og gjennom det få flere til å gå, både lokale vandrere og de som går over lengre strekninger. Kilde : https://www.pilegrimsfellesskapet.no/wp-content/uploads/2019/03/Langtidsplan_Pilegrimsleden_05_03_19-red.pdf

Eda kommune bør invitere nabokommuner på norsk side både i Innlandet og Akershus fylke, både administrativt og politisk, for å orientere om sine vurderinger av de vindkraftsplanene som foreligger samt konsekvensene av en utbygging av samtlige utpekte areal egnet for vindindustri, både for friluftslivet samt for alle andre områder omhandlet i miljøkonsekvensbeskrivningen. Dette før Länsstyrelsen i Örebro tar stilling til søknaden.

Hva Björnetjärnsberget vindkraftverk AB selv sier om vandringsleder i sin ansökan side 112/642:

«Vandringsleder og andre friluftaktiviteter»

Pilgrimsleden Västra Värmland

Vi viser til ansökan side 192, informasjon som har kommet frem tidligere i prosessen.

Föreningen (Pilgrimsleden Västra Värmland) värnar om sina intressen och vill at leden beskrivssom riksinteresse för kulturmiljö. Vill inte at vindkraftverken ska påverka de människor som går leden.

Cloudberrys bemötande

Bolaget noterar og tar med sig synpunkten i vidare arbeiten. MKB:n kommer att beskriva påverkan på friluftsliv där Pilgrimsleden ingår.

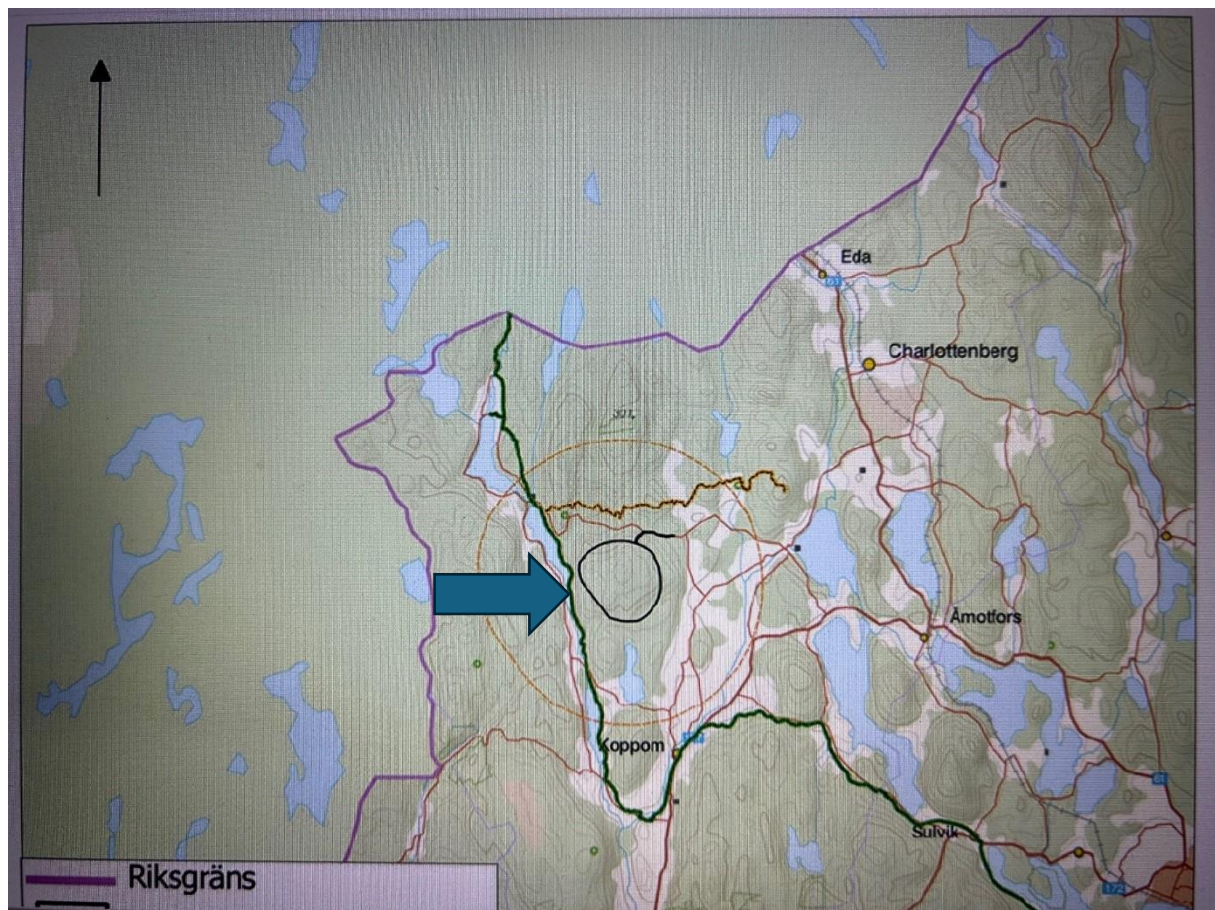
Vi viser til Granli historielags innspill fra 2022. Pilgrimsleden Västra Värmland er grundig omhandlet på side 8-12 i nevnte innspill.

Spørsmål til utbygger:

Hva er begrunnelsen for at informasjon og argumenter fremkommet i innspill fra enkeltpersoner i forbindelse med Esposamrådet i 2022 er utelatt/ ikke kommer tydelig frem i ansökan?

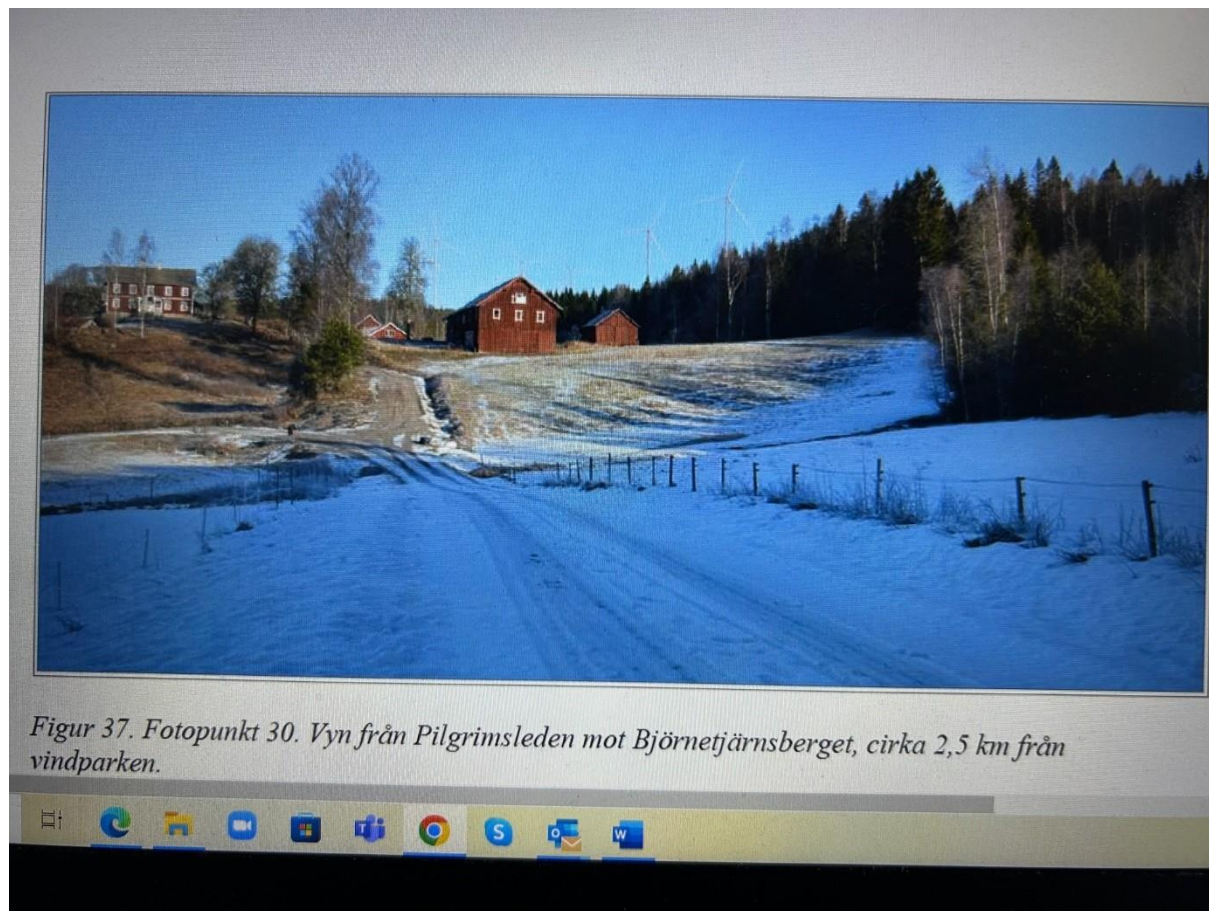
Hvilke tiltak er gjort for at ikke vindturbinene skal påvirke menneskene som går Pilgrimsleden?

Bildet under kan ses på side 161 i ansökan. Blå pil viser mot Pilgrimsleden Västra Värmland og mot planområdet Björnetjärnsberget. Leden starter i Värmlandsnäs, ”och kommer in i Eda kommunlängs den före dette Järnvägsbanan från Sulvik til Koppom. Den fortsätter via Beted och Skillingfors mot den norska gränsen.” Foto av figur 43.

Dersom man vandrer leden nordover fra Värmlandsnes vil Björnetjärnsberget ligge nordvest for leden. Mellom Sulvik og ved Koppom går leden sør for planområdet, Deretter går leden sørvest-vest for Björnetjärnsberget. Før leden fortsetter videre nordover i retning norskegrensen og riksrøys 56 Rödehallröset, Vestmarka. På det nærmeste er det ca 350 meter fra leden til planområdets yttergrense.

I søknaden finnes kun ett bilde som forsøker å illustrere hvordan det vil kunne bli seende ut langs Pilgrimsleden, ansøkan s 148, figur 37, fotopunkt 30. Avstanden mellom posisjonen til fotograf og til turbinene oppgis til 2,5 km.

Figur 37. Fotopunkt 30. Vyn från Pilgrimsleden mot Björnetjärnsberget, cirka 2,5 km från vindparken.

Spørsmål til utbygger:

Er dette det eneste stedet langs hele strekningen fra Lurö, Värmlandsnäs til langt inn på norsk side der turbinene vil bli synlige fra leden?

Hva er begrunnelsen for at nettopp dette fotopunktet er valgt?

Historielagene gjentar:

Som historielag presiserer vi også under dette Espoosområdet at Pilgrimsleden og Glåmdalsleden vil bli sterkt berørt dersom Björnetjärnsberget vindindustrianlegg blir realisert. Opplevelser ved det å gå pilegrim; tid til ettertanke, meditasjon, det enkle, stillheten og roen vil møte det motsatte; deriblant omfattende naturødeleggende vindindustri med støy, lavfrekvent støy og skyggekast hvilket innebærer store kontraster. I tillegg til turbinene vil man innenfor samme planområde ifølge søknaden oppleve;

även den infrastruktur, de anläggningar och den kringutrustning inom projektområdet som krävs för byggnation och drift av vindkraftverken, samt en anslutningsväg som utgör en integrerad del av projektområdet ...

Detta innefattar exempelvis transformatorstationer, fundament, kran- och montageytor, uppställningsplatser/logistikytor, el- och kabelledningar samt vägsystem. Vad avser detaljutformningen av vägar (inklusive kablar) är detta föremål för eventuella justeringar, inom inventerat vägområde, som kommer göras i

samband med detaljplaneringen av verksamheten, se videre avsnitt D.4 nedan. Den slutliga lokaliseringen av transformatorstationer, inom eller utanför projektområdet, är inte klarlagt utan kommer att bestämmas i ett senere skede i samråd med nätägaren.

Det er ikke spørsmål OM Pilgrimsleden og Glåmdalsleden og andre ferdselsårer samt omkringliggende natur, kulturminner, kulturlandskap, fornlæmninger mm vil bli berørt, men **HVOR OMFATTENDE** ødeleggelsene av opplevelsene vil bli dersom Bjørnetjærnsberget Vindkraftverk blir realisert!

Oppsummering:

Vi ber om at Länsstyrelsen i Örebro avslår Cloudberrys søknad om å bygge vindindustri i Bjørnetjærnsberget, Eda.

Som historielag har vi mottatt berømmelse for utført arbeid i henhold til vedtektene våre. Vi har høstet mye ros fra ordførere/politisk ledelse i kommunene Eidskog, Kongsvinger, Grue og Åsnes sist i forbindelse med offisielle åpninger av Glåmdalsleden sommeren 2024.

Vi slutter oss til vedtaket i formannskapet, Kongsvinger kommune, 27.11.2024:

FS- 113/24 Vedtak Kommunedirektøren gis fullmakt til å gi følgende høringsinnspill til en mulig utbygging i Sverige: Kongsvinger kommune går imot etablering av vindkraft i Tobaksberget og Bjørntjærnsberget. Forslaget om å plassere vindkraftparker i ett av de viktigste fugletrekkene mellom Norge og Sverige er et altfor stort naturkrenkende inngrep. En vindkraftpark i den sentrale delen av det grenseoverskridende Finnskogen ivaretar ikke den skogfinske kulturarven, det svekker regionens felles identitet og bryter med reiselivssatsingen rundt opplevelsen av natur og kultur i et skoglandskap. Tiltaket vil om gjennomført påvirke det norske landskapsbildet på en særs negativ måte. Kongsvinger kommune mener den foreslåtte vindkraftutbyggingen i Sverige vil ha betydelige negative konsekvenser for Finnskogens unike kultur- og naturverdier, og kan derfor ikke støtte denne utbyggingen. Vi ber om at det grenseoverskridende Finnskogen ivaretas i utredningsarbeidet. https://websak.kongsvinger.kommune.no/innsyn_mote/wfdocument.ashx?journalpostid=2021149195&dokid=820602&versjon=3&variant=A&

Dette på en dag da man gjennom fugletellinger på Lista fuglestasjon i Norge fikk nyheten via NRKnyheter (den 9.12.2024 kl 1930) at det er tilbakegang for 9 av 10 trekkfuglearter mest sannsynlig på grunn av klima- og **arealendringer** ifølge Ivar Myklebust, avdelingsdirektør i Miljødirektoratet. Se bilder under.

Og dette i en pågående prosess om å etablere vindindustri i naturområdet ved Bjørnetjærnsberget der skyddssonen for blant annet pilgrimsfalk overlapper ca 1/3 av planområdet og tangerer tenkt plasseringspunkt til turbin B 11, B12 og B18.

Vi ber om å bli holdt oppdatert på utfallet etter at søknaden er behandlet hos Länsstyrelsen i Örebro.

Hilsen

Austmarka historielag

John Larsen, leder

Granli historielag

Astrid Kristiansen, leder